
Met Collegiale Groet

Louis van Gasteren (1922-2016) was filmmaker, beeldend kunstenaar en "seismograaf van zijn tijd". Mijn eerste kennismaking met het oeuvre van Louis van Gasteren is de documentaire 'Hans Het Leven voor de Dood', die ik zag rond 1983 in een filmhuis in Leiden.

De film schetst een portret van de generatie uit de roerige jaren vijftig en zestig in de stad Amsterdam aan de hand van de montage van interviews, waarin het korte leven van de dichter en componist Hans van Sweeden wordt belicht.

Volledig in de ban van de film en 'begeïstert' door de soundtrack, ging ik thuis gelijk achter de piano zitten om vervolgens urenlang de monotone opeenvolging van klanken, die Misha Mengelberg als het ware duwt en perst uit de toetsen, in de vingers te krijgen. En ook nu nog, wanneer ik de melodie 'On Some Faraway Beach' van Brian Eno weer hoor, dan zie ik de stad in vogelvlucht - door de lens van Louis van Gasteren.

Het persoonlijk contact ontstond in 2011. Ik werd gebeld door Louis van Gasteren om langs te komen naar aanleiding van mijn bijdrage aan de oproep tot behoud en renovatie van de oorspronkelijke kunstwerken bij de vernieuwing van de Amsterdamse metrostations Oostlijn.

Louis Van Gasteren maakte met Jan Sierhuis, Bert Griepink, Roel van den Ende en Tine Hofman het Gesamtkunstwerk 'Groeten uit de Nieuwmarkt' in metrostation Nieuwmarkt.

Tijdens het inspirerende gesprek in het huis aan de Kloveniersburgwal, niet verder dan een paar grachten van het atelier hiervandaan, bekeek ik ook zijn archief met beeldmateriaal van allerlei publieke kunstwerken, die zijn uitgevoerd, of als concept voorgesteld. En dan denk ik; een schat aan ontwerptekeningen van projecten en kunstwerken van Louis van Gasteren, die, opnieuw of voor het eerst, op een nader te bepalen locatie zouden kunnen worden gerealiseerd.

Na onze ontmoeting hielden we contact om elkaar op de hoogte te houden over de voortgang van het kunstwerk Nieuwmarkt. In de periode die volgde, verraste Louis van Gasteren me ook nog eens enkele malen met een mededeling per telefoon of uitgebreid per brief, dat hij een werk van mij in Amsterdam ter plekke had bekeken: 'De Sleutel Ligt Onder De Deurmat', 'U Heeft Tien Bewaarde Berichten' in de Synagoge LjG, en het vloerkunstwerk 'Morgen Komt Alles Goed'.

"Ja, Martijn, dan bel ik mijn chauffeur en we gaan met de auto, als invalide naar Plein Kraaipan, vlakbij het Afrikanerplein en dan worden de gordijnen weggerukt op die kleine tocht en zitten we weer midden in de Tweede Wereldoorlog. Al die laden trek je weer open als je op weg gaat naar jouw vloerkunstwerk.

Bij dat 'morgen' wordt voorondersteld dat dat dus bij ons leven gebeurt, dat wij dat nog net meemaken. Maar godverdomme, het gebeurt pas na onze dood en we moeten het oprekken, die tijd naar morgen en vertrouwen hebben dat het post mortem allemaal goed komt.

Wat zou je ervan zeggen om jouw vloerkunstwerk te verheffen tot een ruimte waar we een Dienst kunnen houden? Een kerk zonder muren en dak, alleen een vloer. En die vloer heb jij gemaakt en uit die vloer springt een boodschap, en vanaf de kansel, de kathedraal dus, daar komen drie of vier sprekers. En dat daar een lezing wordt gehouden over het vraagstuk en de thesissen die jij poneert: 'morgen komt alles goed', tussen die twee blokken huizen.

Daar staan ze dus, een drietal zwaargewichten die de loop der tijd onder een loep leggen: je trap, de synagoge en nu weer dit plein. Ik vind dat zowel jouw kunstwerk, als je boodschap vragen om een verbale rechtvaardiging van de institutionalisering van de optimistische boodschap. Met andere woorden, beste Martijn, we gaan die vloer verheffen. Met collegiale groet, Louis"

Ik moest "gauw een glas komen drinken" en dan kon ik meteen de bestelling van zijn recent verschenen film 'Nema Aviona za Zagreb' ophalen. Na afloop van het gesprek werd de dvd meegegeven samen met een publicatie van het draaiboek.

Het is de laatste film van Louis van Gasteren. Een terugblik op zijn leven, met onder andere de prachtige scène, gedraaid in Abcoude - een dorp met twee kerken, gelegen op een afstand in elkaars verlengde -, waarin het verdwijnen van de ene toren achter de andere toren meesterlijk in beeld is gebracht.

Martijn Sandberg, Amsterdam, 1 maart 2018